

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN AVUSTUSASIOIDEN NEUVOTTELUKUNNAN LAUSUNTO STEAN 2025 AVUSTUSHAUN PAINOPISTEISIIN

Sosiaali- ja terveysministeriön avustusasioiden neuvottelukunnan tehtävänä on antaa sosiaali- ja terveysministeriölle lausuntoja terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen kohdistuvan avustustoiminnan linjauksista ja strategisista suuntaviivoista sekä kehittää ja arvioida avustuspolitiikkaa ja järjestötoimintaa. Neuvottelukunta toimii osallisuusrakenteena, joka osaltaan pyrkii varmistamaan järjestöjen riittävän autonomisen aseman toteutumisen avustustoiminnan linjauksissa ja kehittämisessä.

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva avustuskeskus STEA ei viime vuosina ole ohjelmahakujen lisäksi määritellyt erityisiä painopisteitä jatkoavustusten tai uusien avustusten avustushakuihin. Vuoden 2025 uusien avustusten avustushaussa ministeriössä on kuitenkin tarkoitus poiketa viime vuosina vakiintuneesta käytännöstä ja nostaa toimintavuodelle painopisteeksi järjestölähtöinen kohtaava työ, mielenterveyden tukeminen ja päihteiden käytön ehkäisy ja haittojen vähentäminen, vanhemmuuden tukeminen sekä ikääntyneille ja omaishoitajille suunnatut toiminnot.

Neuvottelukunta suhtautuu kriittisesti viranomaistyönä tai poliittisen ohjauksen kautta asetettaviin painopisteisiin. Neuvottelukunta huomauttaa, että ylhäältä asetettavien painopisteiden kautta julkinen sektori tosiasiallisesti ohjaa järjestöjen kehittämistyötä sen sijaan, että painopisteet nousisivat järjestöjen ja niiden kohderyhmien havaitsemasta tarpeesta. Neuvottelukunta näkeekin, että STEA:n strategia ja sen painotukset ohjaavat riittävällä tavalla avustusten hakemista ja avustusvalmistelua.

Mikäli strategian rinnalle määriteltäviä erillisiä painopisteitä kuitenkin nähdään tarkoituksenmukaiseksi asettaa, neuvottelukunta pitää tärkeänä, että ne määritellään valtionapuviranomaisen ja avustuksia saavan järjestökentän yhteistyössä. Tämä turvaa kansalaisjärjestökentän riippumattomuutta tilanteessa, jossa poliittisella päätöksentekijällä olisi pyrkimys suunnata järjestökentän työ omien tarkoituksiensa toteuttamiseen vastoin järjestöjen omaa näkemystä ja harkintaa.

Vuodelle 2025 valmistellut avustustoiminnan painopisteet yhdessä aiemmin järjestöjen kanssa vuoropuhelussa valmistellun ikäohjelman kanssa vahvistaisivat osaltaan järjestöjen kohtaavaa perustyötä. Perustyön vahvistaminen on neuvottelukunnan näkökulmasta lähtökohtaisesti hyvä asia, mutta on ristiriidassa sen kanssa, että STEA edellyttää avustettavilta uusilta hankkeilta tyypillisesti uuden kehittämistä. Mikäli tämänkaltaiset painopisteet asetettaisiin, tulisi C-avustusten kriteereissä mahdollistaa perustyön volyymin määrääkainen kasvattaminen tai esimerkiksi aikaisemmin kehitettyjen toimintamuotojen määrääkainen levittäminen ja juurruttaminen.

Neuvottelukunta pitää tärkeänä, että aiottu kohtaavan työn painotus vuoden 2025 uusien hankkeiden haussa ei heikennä järjestöjen edellytyksiä vaikuttamis- ja asiantuntijatyöhön. Kansalaisjärjestökenttä

tuottaa yhteiskuntaan samaan aikaan sekä uudistusvoimaa että vakautta, ja osaltaan vahvistaa myös yhteiskunnan sisäistä turvallisuutta. Järjestöillä on näkymä kohderyhmänsä tarpeisiin ja kyky havaita yhteiskunnassa erilaisia hiljaisia signaaleja. Näiden esille nostaminen tuottaa lisäarvoa myös päätöksentekijöiden työhön ja viranomaisvalmisteluun, ja on tärkeä osa kansalaisjärjestöjen perustyötä.

Helsingissä 19.3.2024

Sari Aalto-Matturi, puheenjohtaja
Jukka Tahvanainen, varapuheenjohtaja

MIELI Suomen Mielenterveys ry
Näkövammaisten liitto

Arja Sutela, jäsen
Hanna Markkula – Kivisilta, jäsen
Jaana Kauppinen, varajäsen
Juha Mikkonen, jäsen
Lassi Rajamäki, jäsen
Miikka Lönnqvist, jäsen
Pasi Ylitalo, jäsen
Ristenrauna Magga, varajäsen
Sari-Minna Tervonen, jäsen
Tuomas Koskela, jäsen
Veli-Matti Ahtiainen, jäsen
Viveca Hagmark, jäsen

Nuorten Ystävät
Pelastakaa Lapset ry
Pro-Tukipiste ry
Ehkäisevä Päihdetyö EHYT ry
Sosped-säätiö
Suomen sosiaali- ja terveys SOSTE ry edustaja
Palkansaajien hyvinvointi ja terveys ry
SamiSoster ry
Omaishoitajaliitto ry
Aspa-säätiö
Maakunnallisten verkostojärjestöjen edustaja
Folkhälsans Förbund